

Araştırma Makalesi

**Özel Yetenekli Çocukların Ruh Sağlığına İlişkin Bir Tematik Analiz Çalışması:
Özel Yetenek Tanısı Lütuf mu Ceza mı?**Oğuzhan YILDIRIM*¹ ¹ Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, Kahramanmaraş, Türkiye**Makale Bilgisi****Anahtar
Kelimeler:**özel yetenek,
ruh sağlığı,
tematik analiz**Öz**

Bu araştırmada, özel yetenekli çocukların ruh sağlığının duygu, düşünce ve deneyimler aracılığıyla incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma nitel araştırma deseninde tasarlanmıştır. Araştırmaya yaşları 9-15 arasında değişen 12 özel yetenekli öğrenci (yedi kız, beş erkek) katılmıştır. Katılımcılar ölçüt örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Seçilme kriteri özel yetenekli tanısı almış olmak şeklinde belirlenmiştir. Bu nedenle araştırmaya resim, müzik ve genel yetenek alanında üstün potansiyeli olan öğrenciler dahil edilmiştir. Katılımcılarla yürütülen nitel görüşmeler sonucu elde edilen veriler üzerinde tematik analiz yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre ortaya çıkan beş tema şu şekilde sıralanmaktadır: “Benlik Değeri”, “Yaşam Algısı”, “Akran Etkileşimi”, “Öğretmen İlişkisi” ve “Aile Ortamı”. Sonuç olarak özel yetenekli çocukların tanılama sürecinden sonra olumlu ve olumsuz birçok duygu, düşünce ve yaşantı deneyimledikleri belirlenmiştir. Buradan hareketle özel yetenekli olmanın ruh sağlığını olumlu veya olumsuz etkileyebilecek bir potansiyele sahip olduğu bulunmuştur. Bu çocukların ruh sağlığını etkileyen en kritik etmenlerin sosyal yaşam deneyimi, aile ilişkisi, okul yaşantısı ve zaman yönetimiyle ilgili olduğu söylenebilmektedir.

Abstract**Keywords:**giftedness,
mental health,
thematic analysis

This study aims to examine the mental health of gifted children through emotions, thoughts, and experiences. This study was designed in a qualitative research design. Twelve gifted students (seven girls, five boys), aged 9-15, participated in the study. Participants were selected using criterion sampling. The selection criterion was having been diagnosed with giftedness. Students with artistic, musical and general talents were included in the study.. Thematic analysis was performed on the qualitative data obtained from the participants. According to the results, the five themes that emerged are as follows: “Self-Esteem”, “Perception of Life”, “Peer Interaction”, “Teacher Relationship,” and “Family Environment”. As a result, it was found that gifted children experienced many positive and negative emotions, thoughts, and experiences following the diagnosis process. Based on this, it was found that giftedness has the potential to affect childrens mental health positively or negatively. It can be said that the most critical factors affecting the mental health of these children are related to social life experience, family relationships, school experience, and time management.

* Sorumlu Yazar, Batı Çevreyolu Bulv. 251/A, 46050 Onikişubat/Kahramanmaraş
e-posta: dr.oguzhanyildirim1@gmail.com
DOI: 10.31682/ayna.1586707
Gönderim Tarihi (Received): 17.11.2024; Kabul Tarihi (Accepted): 02.06.2025
ISSN: 2148-4376

Giriş

Yüzyıllar boyunca her kültürde olağanüstü performans gösteren kişiler; toplumları, bilim insanlarını ve uygulayıcıları etkilemiştir. Hangi alanda olursa olsun yüksek düzeydeki başarılı kişiler hem bir merak hem de önemli bir araştırma konusu olmuştur (A. Robinson ve Clinkenbeard, 2008). Zekânın beyin bir bölgesinde bulunduğu ilişkin yaygın bir görüş bulunsu da zekâ beyin tüm aygıtlarının etkili, verimli ve uyumlu biçimde çalışmasıyla bunların davranış üzerindeki etkisi olarak kabul edilmektedir (Sak, 2013). Özel yetenekli çocuklar ise bu zekâ düzeyine sahip olan ve kabiliyetleri akranlarından çok daha yüksek olan bireylerdir (Long ve diğerleri, 2011). Bu çocuklar akranlarına göre daha seri öğrenme kapasitesine sahip olup sanat, yaratıcılık ve liderlik gibi konularda yüksek bir potansiyele sahiptir. Ayrıca özel yetenek; yüksek düzeyde performans ortaya koyma, özerk olma ve soyut düşünceleri algılayabilme şeklinde tanımlanmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2019).

Geçmişte zekânın sabit ve kalıtsal bir yetenek olduğuna inanılmaktaydı. Ayrıca yüksek bilişsel yeteneğe sahip bireylerin her türlü akademik ortamda başarılı olacağına ilişkin yanlış bir inanış söz konusuydu. Bilimsel çalışmaların üstün/özel yeteneklilik üzerine yoğunlaşması ise 20. yüzyılın başlarına denk gelmektedir (Foley-Nicpon ve Assouline, 2020). Günümüzde zekânın gelişip değişebileceği kabul edilmektedir. Yetenek ve zekânın altında düşünme süreçleri, mantıksal muhakeme ve deneyimler ile bilginin kullanımı da yer almaktadır (Long ve diğerleri, 2011). Yaratıcılık kalıtsal faktörlerle oluşsa da bireyin sahip olduğu çevresel faktörler de yaratıcılık üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Özgür bir ortam, kendini ifade etme fırsatı ve kendisi gibi olabileceği bir imkâna sahip olan bireylerin yaratıcılık özellikleri gelişmektedir (Bostan ve diğerleri, 2021).

Aynı yaş, deneyim ve ortamdaki diğer çocuklara göre belli bir alanda daha yüksek performans gösteren özel yetenekli çocuklar her ırk, etnik köken, kültürel ve ekonomik toplumdaki gelebilmektedirler (National Association for Gifted Children [NAGC], 2024a). Türkiye’de ise özel yeteneklilik ile ilgili çalışmalar 2000’li yıllardan itibaren ivme kazanmıştır. Hatta Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından yayınlanan raporda özel yetenekli çocukların potansiyellerini kullanmalarına ortam sağlamanın toplum ve ülkenin kalkınmasına destek olacağı ifade edilmiştir (Güçyeter, 2018).

Özel Yetenekli Çocukların Belirlenmesi ve Eğitim Süreci

Özel yetenekli çocukların uygun tıbbi, sosyal, psikolojik ve eğitim hizmeti alabilmeleri için birçok sanayileşmiş ülke 1980’lerden beri ciddi çalışmalar yapmaktadır (Profanter, 2009). Bu çocukların eğitim-öğretim süreçleri ülkelerin eğitim politikaları arasında önemli bir

konuma sahiptir (Akbüber ve diğerleri, 2019). Özel eğitim ise özel yetenekli çocukların akıl yürütme, bilinçli seçim yapma ve görüşlerini ifade etme becerilerini vurgulayan bireysel ve sistemsel bir eğitim sürecidir (Devecchi ve diğerleri, 2014). Buna karşın tüm özel yetenekli çocukların adil bir eğitim alma imkânı bulunmamaktadır. Özellikle kırsal alanlarda yaşayan özel yetenekli çocukların ulaşım ve mali sorunlar yaşadıkları görülmektedir (Profanter, 2009). Çok sayıda çocuk kendi özelliğine uygun bir eğitim hizmeti alamadığından potansiyeline ulaşamamaktadır. Bu durum hem çocuklar hem de ülkeler için büyük bir kayıp olmaktadır. Özellikle yüksek potansiyelli çocukların seviyesine uygun bir müfredat, üstün eğitim programları ve adil tanılama sürecine ihtiyaç bulunmaktadır (NAGC, 2024b). Günümüzde ise eğitim-öğretim sistemi öğrenciyi merkeze alan bir şekilde yürütülmektedir (Kaymakçı ve Aybar, 2023). Tüm çocuklar kamu eğitimine erişebilse dahi eğitim sürecinin beyin temelli, çevresel ve psikolojik etmenleri hesaba katacak şekilde tasarlanması gerekmektedir. Bu öğrenciler için anlamlı, biçimlendirici ve bireyselleştirilmiş eğitim öğrencilerin neyi nasıl öğrendiğini değerlendirmeyi içermektedir (Frey, 2019).

Özel yetenekli çocukların nasıl saptanacağına ilişkin birçok görüş bulunmaktadır. Üç yaşında iyi bir okuma yapan, sekiz yaşında yetişkinlerle kıyasıya satranç oynayan veya yaşının çok ötesinde sanatsal faaliyetler yürüten çocukların özel yetenekli olmaları muhtemeldir, ancak bir alanda yüksek potansiyeli bulunmasına rağmen bu yeteneklerinin farkında olmayan birçok çocuk bulunmaktadır (Gallagher, 2008). Özel yetenekli çocukların tanınması; başarı, yaratıcılık ve zekâ gibi kişisel bilgilerin toplanması ve bu bilgiler ışığında çocukların zihinsel kapasiteleri ve potansiyelleri hakkında karar alınması süreçlerini kapsamaktadır (Kurnaz ve Ekici, 2020). Türkiye’de özel yetenekli öğrencilerin belirlenmesinde MEB tarafından standart test uygulaması ile gerçekleştirilmektedir. Bu test hem genel yetenek hem de resim ve müzik alanlarındaki özel yetenekli öğrencileri seçmek için kullanılmaktadır (H. Şahin ve Zorlu, 2022).

MEB, bilim ve sanat merkezleri aracılığıyla ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde olan özel yetenekli öğrencilere destek vermektedir. Bu merkezlerde öğrencilere farklılaştırılmış eğitim programları aracılığıyla hızlandırılmış ve zenginleştirilmiş müfredat sunulmaktadır (Bedur ve diğerleri, 2015). Bu öğrencilerin bilimsel düşünce ve davranışları ile estetik değerleri birleştirmeleri, daha üretken olmaları, sorunlarının üstesinden gelmeleri, kendilerini gerçekleştirmeleri ve yaratıcılık özelliklerini ve yeteneklerini fark edip bunları üst düzeyde kullanmaları amaçlanmaktadır. Ayrıca bu öğrencilerin keşif yapma, yaratıcı düşünme, güçlü sosyal ilişki kurma, icat yapma ve sanatsal becerilerini kullanmaları beklenmektedir (MEB, 2019).

Özel Yetenekli Öğrencilerin Psikolojik Problemleri

Özel yetenekli öğrencilerin ruh sağlığını ve psikolojik problemlerini incelemek oldukça önemlidir, çünkü bu çocuklar akranlarına kıyasla bazı gelişimsel zorlukları yaşama konusunda daha hassastır (Bayrı ve Özdemir, 2022) ve sosyal-duygusal sorunlar yaşama olasılıkları daha yüksektir (Webb, 1994). Özel yetenekli çocuklar uyum ve müdahale gerektiren ortamlarda öğrenme ve işleme sorunları yaşayabilmektedirler. Bunun yanında, bu çocukların sosyal-duygusal açıdan destek ve rehberliğe ihtiyaçları bulunmaktadır (NAGC, 2024a). Bu bireyler alışılmışın dışında olan ve çoğunluktan farklı kişilerdir ve bu nedenle diğer bireyler tarafından hayranlık ve şaşkınlıkla muamele görmektedirler. Zihinsel farklılık bireyin duygusal durumunu etkilemeye başlarsa birey toplumun genelinden uzaklaşarak farklı bir kişilik yapılanmasına girebilmektedir. Toplum normları, bu sıra dışı durumu kabul edilmez ve üstün zekâlı kişiler dikkat çekici anormal bireyler içerisinde görülmeye başlamaktadır (Sak, 2013).

Özel yetenekli öğrencilerin yüksek algı düzeyleri, hızlı düşünebilme kapasiteleri ve farklı ilgi alanları ruhsal açısından risk etmeni olarak görülmektedir. Okulda geçirilen zamanı sıkıcı bulmaları, diğerleri tarafından anlaşılmadıklarını düşünmeleri, zor konular üzerine kafa yormaları, mükemmeliyetçi tutumları ve akranlarına uyum sağlamak için bazı yeteneklerini gizleme eğilimleri ciddi psikolojik sıkıntılar yaşamalarına neden olabilmektedir (Tohum ve Tortop, 2018). Bunun yanında, özel yetenekli çocuklar bazı içsel zorluklarla da mücadele etmek durumundadır. Bunlar; yeteneklerini kullanma dürtüsü, sürekli tutarlılık arama eğilimi, olasılıkları ve alternatifleri görebilme çabası, duygusal yoğunluk, toplumsal ve ahlaki konularla ilgilenme ve farklı fiziksel ve duygusal gelişim düzeyleri olarak sıralanabilmektedir. Bu sorunlar genellikle en az iki tanesinin bir araya gelmesiyle birlikte bir kombinasyon oluşturmaktadır (Webb, 1994). Özel yetenekli çocukların ayrıca bireysel ve çevresel sıkıntılar yaşama açısından risk altında oldukları da kabul edilmektedir (Yörük-Topuz ve Cihangir-Çankaya, 2022). Hatta üstün zekâ ile dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu birlikte görülebilmektedir (Mullet ve Rinn, 2015).

Amerikan Psikoloji Derneğine (APA, 2018) göre okul psikolojik danışmanı; öğrencilerin akademik, kişisel, sosyal, kariyer uyumuna ve başarısına odaklanan ve ilkokuldan üniversiteye kadar tüm eğitim sürecinde hizmet sunan ruh sağlığı profesyoneli olarak tanımlanmaktadır. MEB'in tanımına göre ise psikolojik danışman; eğitim kurumlarında psikolojik danışma ve rehberlik hizmeti sunan ve okul rehberlik ve psikolojik danışma programını uygulayan personellerdir. Okul rehberlik ve psikolojik danışma programı ise öğrencilerin özel gereksinimleri ve gelişim dönemleri dikkate alınarak hazırlanmaktadır (MEB, 2020). Bunun yanında, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde özel eğitilmiş öğrencilerin kademeler arası geçiş sürecinde okul psikolojik danışmanlarının rolü

vurgulanmıştır (MEB, 2018). Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM) Yönergesine göre ise okul psikolojik danışmanının özel yetenekli öğrenci ve velileriyle bireysel görüşmeler yapma, uyum eğitiminde rol alma ve paydaşlar arasındaki iletişim ve iş birliğini sürdürme gibi sorumlulukları bulunmaktadır (MEB, 2019). Ayrıca, özel yetenekli çocukların yaşayabilecekleri sorunların önlenmesinde ve iyileştirilmesinde danışmanlık alanındaki ruh sağlığı uzmanlarına gereksinim duyulmaktadır (Webb, 1994). Bununla birlikte özel yetenek alanında sorunlar, ölçümler ve prosedürler açısından psikolojinin çeşitli alt alanlarına (örn. gelişimsel, eğitimsel, sosyal ve klinik psikoloji) ihtiyaç vardır (Heller ve Schofield, 2008). Tüm bunlar, özel yetenekli öğrencilerin okul psikolojik danışmanların çalışma kapsamında olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, Foley-Nicpon ve Assouline (2020) okullarda görev yapan ruh sağlığı profesyonellerinin özel yetenekli öğrenciler için kritik bir öneme sahip olduğunu vurgulamışlardır.

Özel yetenekli öğrencilerle yürütülen çalışmaların büyük çoğunluğu yurtdışı alan yazınında yer almaktadır. Türkiye’deki eğitim-öğretim sistemi ve özel yetenekli öğrencilerin kültürel ve sosyal özellikleri dikkate alındığında bu konuda yeni araştırmaların yapılmasına gereksinim duyulduğu düşünülmektedir (Doğan ve Duruğa, 2021). Özel yetenekli çocukların ruh sağlığı açısından riskli bir konumda olmaları ve bu konuda alan yazındaki eksiklik göz önüne alındığında, bu çocukların ruh sağlığına yönelik bütüncül bir inceleme yapılmasının gerekli olduğu görülmüştür.

Yöntem

Araştırma Modeli

Sosyal bilimler alanında yürütülen çalışmalarda hangi araştırma metodolojisinin (nicel veya nitel) seçileceği oldukça kritiktir (Mehrad ve Zangeneh, 2019). Bunun yanında, nitel araştırma ile nicel araştırma metodolojisinin birbirinin tam tersi olarak algılanmaması gerekmektedir (Allwood, 2012). Nitel araştırmalar bireylerin tutum, motivasyon ve davranışlarının ayrıntılı biçimde incelenmesine olanak sağlamaktadır (Barnham, 2015). Mevcut araştırmada incelenen özel yetenekli öğrencilerin ise dayanıklılık gücünün ve zorluklarla baş etme becerilerinin zayıflığına ilişkin farkındalık son yıllarda çok sayıda araştırmanın yürütülmesine zemin hazırlamıştır (Alexopoulou ve diğerleri, 2019). Bu amaçla yapılan araştırmalarda (örn. Suyitno ve diğerleri, 2024; Ö. Yıldırım ve Kılıçaslan-Çelikkol, 2024) genellikle nicel araştırma yöntemlerinin seçildiği dikkat çekmektedir. Mevcut incelemede ise özel yetenekli öğrencilerin yaşadıkları güçlüklerin derinlemesine incelenmesi amaçlandığından nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Nitel araştırmalar bir anlam oluşturma sürecini, verileri belgelendirmeyi ve sonuçların yorumlanmasını içermektedir. Bu

tür araştırmalarda görüşme, gözlem ve belgelerin analiz edilmesiyle temalar oluşturulup yorumlanmaktadır (Patton, 2015). Bununla beraber bu araştırmada elde edilen veriler üzerinde tematik analiz aşamaları izlenmiştir. Tematik analiz nitel verilerde yer alan tema ve kalıpların belirlenmesi, yorumlanması ve anlamlandırılmasında kullanılmaktadır (Clarke ve Braun, 2013). Ayrıca, bu yöntemde röportaj, odak grup görüşmesi veya metin içinde tekrarlanan anlamlar bulunmaya çalışılmaktadır (Çarıkçı ve diğerleri, 2024).

Nitel araştırma süreçlerini ve saha çalışmalarını yürütme, araştırmacıyı birçok yönden etkileyebilmektedir. Refleksivite yoluyla araştırmacılar araştırma sürecinin bir sonucu olarak kendilerinde ortaya çıkan değişiklikleri ve bu değişikliklerin araştırma sürecini etkileme potansiyelini kabul etmektedirler. Saha çalışması oldukça kişisel olup yaş, cinsiyet, çevre, ırk, sosyoekonomik durum gibi özellikler araştırma sürecini etkileyebilmektedir (Palaganas ve diğerleri, 2017). Ayrıca, refleksivite araştırmacının kendi önyargılarını belirlemek ve bunun etkisini minimize etmek için önlemler almasını sağlamaktadır (Sin, 2010). Özellikle psikoloji gibi sosyal bilimler disiplinde, nitel bir çalışma yürüten araştırmacının kendi rolünün farkına varması ve potansiyel güçlüklerle başa çıkabilmesi oldukça kritiktir (Demirtepe-Saygılı, 2021). Bu bağlamda, araştırmacı süreç boyunca zorluklarla başa çıkmada belli tedbirler almıştır. Öncelikle kendi kişisel özelliklerinin ve deneyimlerinin araştırma sürecini etkilememesi için her aşamada öz değerlendirmelerde bulunmuştur. Mevcut çalışmayı yürütürken BİLSEM’de okul psikolojik danışmanı olarak görev yapan araştırmacı, psikolojik danışman ve araştırmacı rollerinin ayrımına varmaya ve rol karmaşası yaşamamaya özen göstermiştir. Ayrıca, araştırmacı öz bakımını da dikkate almış ve iyi hissetme, tükenmiş hissetmeme ve belli düzeyde motivasyona sahip olma konusunda kendisine belli aralıklarla hatırlatmalarda bulunmuştur. Bunları dikkate alan araştırmacı kişisel ve mesleki yönden kendini geliştirmeye de çalışmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın katılımcıları ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Önceden belirlenen bir kriteri sağlayan katılımcıların seçildiği bu yöntemde, zengin veri kaynağı sunma potansiyeli olan katılımcılar seçilmektedir (Patton, 2015). Araştırma katılımcıları için ölçüt “özel yetenekli olma” şeklinde belirlenmiştir. Nitekim bu tür araştırmalarda ölçüt araştırmacı tarafından da belirlenebilmektedir (A. Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu bağlamda araştırmacının görev yaptığı BİLSEM’de öğrenim gören tüm özel yetenekli öğrenciler ile görüşme yapılmıştır. Araştırmanın amacı ve süreci hakkında bilgi verilen özel yetenekli öğrenciler ve velilerinden gönüllü olanlar araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubundaki katılımcıların yaşları 9-15 arasında ($Ort = 12.75$, $SS = .72$) değiştiği görülmüştür. Yedisi kız beşi erkek olmak üzere toplamda 12 özel yetenekli öğrenci araştırmaya dâhil edilmiştir. Öğrencilerden ikisi

resim, ikisi müzik ve yedisi genel yetenek alanında özel yetenek tanısı almıştır. Bir öğrenci ise hem resim hem de genel yetenek alanında tanılanmıştır. Katılımcıların özel yetenekli olma süreleri 1-5 yıl ($Ort = 3.17$) arasında değiştiği belirlenmiştir.

Soru Formu

Araştırmacı tarafından dört soruluk yarı yapılandırılmış soru formu hazırlanmıştır. Bu form, “Özel Eğitim” ve “Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık” alanlarında uzman kişilerin görüşleri doğrultusunda revize edilmiştir. Daha sonra, anlaşılabilirlik ve kapsam açısından Türkçe dili ve yazımı konusunda bir uzmanın görüş alınarak soru formunun son hali oluşturulmuştur. İlgili soru formunda yer alan sorular şunlardır:

- Özel yetenekli olmak size nasıl hissettiriyor?
- Özel yetenekli olarak tanıldıktan sonra hayatınız nasıl değişti?
- Özel yetenekli bir birey olarak hayatınızı akranlarınızla karşılaştırdığınızda neler söyleyebilirsiniz?
- Özel yetenekli bir çocuk olarak sosyal ilişkilerinizi nasıl değerlendirirsiniz?

Veri Toplama Süreci

Uygulama aşamasına geçmek için öncelikle Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Komisyonu’ndan etik izin alınmıştır. Katılımcıların kendileri ve yasal varisleri bilgilendirilmiş ve onam formları alınmıştır. Katılımcılar ile araştırmacı yüz yüze görüşmeler yapmış ve katılımcıların cevapları ayrıntılı biçimde not alınmıştır. Görüşmeler ortalama 25-30 dakika sürmüştür.

Veri Analizi

Analiz sürecinde tematik analiz aşamalarına (Braun ve Clarke, 2006) başvurulmuştur. İlk olarak veriler deşifre edilmiş, tekrar okunmuş ve fikirler not edilmiştir. Ardından veri seti boyunca dikkat çeken özellikler sistematik bir şekilde kodlanarak her bir kod ile ilgili olan veriler bir araya getirilmiştir. Daha sonra kodlar ilişkili oldukları olası temalar altında toplanmış ve bu sayede potansiyel temalar oluşturulmuştur. Temaların kodlanmış veri içerikleriyle ve veri setiyle uyumu kontrol edilmiştir. Bir sonraki aşamada her temaya ait özellikler sadeleştirilerek tanımlanması ve isimlendirilmesi yoluna gidilmiştir. Son olarak okuyucunun tematik kodlamayı doğrulaması ve temaların yorumlanmasından sonuç çıkarması amacıyla, makalenin bulgular kısmında doğrudan alıntılar sunulmuştur (Castleberry ve Nolen, 2018). Analiz sonuçları ise akademik bir dil aracılığıyla raporlaştırılmıştır. Tüm bu analiz sürecinin sonunda, beş tema ve her temaya ait beş kod

oluşturulmuştur. Temalar şu şekilde belirlenmiştir: “Benlik değeri”, “Yaşam algısı”, “Akran etkileşimi”, “Öğretmen ilişkisi” ve “Aile ortamı”.

Etik Standartlar

Bu araştırmanın tüm süreci 1975 Helsinki Bildirgesine uygun olacak şekilde yürütülmüştür. Bununla birlikte YÖK Bilimsel Araştırma ve Etik Yönetmeliğinde bulunan Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler kısmında yer alan etik dışı eylemlerden kaçınılmıştır. Ayrıca, araştırma için Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan izin alınmıştır (Tarih: 12.03.2024, Sayı:01-51, Oturum no: 05).

Bulgular

Nitel veriler üzerinde yürütülen tematik analiz sonucunda ortaya çıkan tema ve kodlar ile katılımcıların alıntılarına bu kısımda yer verilmiştir (bkz. Tablo 1).

Tablo 1.

Tematik Analiz Sonucu Elde Edilen Tema ve Kodlar

Tema	Kod
Benlik Değeri	Farklı ve Özel Başarılı Mutlu Özgüvenli Ayrıcalıklı
Yaşam Algısı	İlgi ve değer görme Vakit bulamama Eğlenceli hayat Yorgun ve uykusuz Yeni şeyler öğrenme
Akran Etkileşimi	Rütbe farkı Yardımlaşma Alay etme Güven Dışlanma
Öğretmen İlişkisi	Ayrıcalık görmeme Yüksek beklenti Önemsenme Farklılığın vurgulanması Güven duyma
Aile Ortamı	Yüksek beklenti Sağlıklı ilişki Mükemmeliyetçi Eleştiri Güven duyma

Benlik Değeri Teması

Benlik Değeri temasına ait kodlar; (a) *farklı ve özel*, (b) *başarılı*, (c) *mutlu*, (d) *özgüvenli* ve (e) *ayrıcalıklı* şeklinde oluşturulmuştur.

Katılımcılar özel yetenekli olmanın kendilerini nasıl hissettirdiğine ilişkin benlik değerlerini yansıtan ifadelerde bulunmuşlardır. Özel yetenekli öğrencilerin benlik değerlerinin çoğunlukla olumlu olduğu görülmüştür. Buna göre, katılımcıların çoğunluğu kendini farklı ve özel hissederken, başarılı olduğunu düşünen öğrenciler de vardır. Bunun yanında, iki katılımcının kendilerini mutlu olarak algılamak, bazı katılımcılar özgüvenli ve ayrıcalıklı bireyler olduklarını söylemektedir. Katılımcılara ait bazı alıntı örnekleri aşağıda sunulmuştur:

Ben kendimi nasıl mı görüyorum? Kendimi diğer öğrencilerden ayrı tutup farklı hissediyorum. İnsanların bana bakışı beni özel hissettiriyor. (Erkek, 13 yaş, genel yetenek alanı)

Ben sanki diğerleri gibi değilim. Sanki uzaylı gibiyim. Etrafıma baktığım zaman tekim diyebilirim. (Erkek, 10 yaş, müzik alanı)

Özel yetenekli bir öğrenci olmak bana başkalarının başaramadığı bir şeyi başarmışım gibi hissettiriyor. (Kız, 13 yaş, resim alanı)

BİLSEM sınavını kazandığımı öğrenince çok mutlu olmuştum. O zamandan beri kendimi çok başarılı hissediyorum. (Kız, 12 yaş, genel yetenek alanı)

Yaşam Algısı Teması

Yaşam Algısı temasına ait kodlar; (a) *ilgi ve değer görme*, (b) *vakit bulamama*, (c) *eğlenceli hayat*, (d) *yorgun ve uykusuz* ve (e) *yeni şeyler öğrenme* şeklinde oluşturulmuştur.

Özel yetenekli öğrencilerin yaşam algısına ilişkin olumlu ve olumsuz görüşlere sahip oldukları belirlenmiştir. Katılımcıların çoğunun yaşamlarında ilgi ve değer görmeye ilişkin bir algıya sahip olduğu görülmüştür. Bazı katılımcıların da yaşamı eğlenceli bulduğu ve yeni şeyler öğrenmek için hayatı bir fırsat olarak nitelendirdikleri belirlenmiştir. Bunun yanında, bazı katılımcılar yaşama dair olumsuz bakış açılarına da sahiptir. Ayrıca, katılımcılardan bazılarının yapmak istediği birçok şey için vakit bulamadığı. Bu katılımcılar BİLSEM'in vakitlerinin büyük kısmını oluşturduğunu dile getirmişlerdir. Bazı katılımcılar ise yaşamlarını yorgunluk ve uykusuzluk ekseninde değerlendirmiştir. Bu tema ve kodlara ilişkin birkaç katılımcıların alıntısına aşağıda yer verilmiştir:

Çevremdekiler bana çok ilgi gösteriyor. Hatta başarılarımdan dolayı çok mutlu oluyorlar. Bu da beni çok sevindiriyor. (Erkek, 13 yaş, genel yetenek alanı)

Burası çok vaktimi alıyor. BİLSEM'deki ekstra derslerden dolayı çok yoruluyorum. Kendimi bitkin hissediyorum. (Erkek, 10 yaş, genel yetenek alanı)

BİLSEM'deki yoğunluk ve akşam dersleri çok yoğun. Bu yüzden akşamları kendime hiç vakit ayıramıyorum. Hatta ödevlerime zamanımın yetmediği bile oluyor. (Kız, 13 yaş, resim alanı)

BİLSEM'i sevsem de buraya geldiğim için evde yeterince uyuyup dinlenemiyorum. Hatta bu yüzden ailemle daha az vakit geçiriyorum. (Kız, 10 yaş, genel yetenek alanı)

Akran Etkileşimi Teması

Akran Etkileşimi temasına ait kodlar; (a) *rütbe farkı*, (b) *yardımlaşma*, (c) *alay etme*, (d) *güven* ve (e) *dışlanma* şeklinde oluşturulmuştur.

Özel yetenekli öğrencilerin akran etkileşimlerinin ortaya çıktığı bu temada, olumlu ve olumsuz ilişkilerin ve etkileşim yaşantılarının bulunduğu görülmüştür. Bu öğrenciler akranları ile arasında rütbe farkı varmışçasına alt-üst şeklinde bir ilişki yaşadıklarını söylemişlerdir. Ayrıca özel yetenekli olması nedeniyle kendisiyle alay edildiğini dile getiren katılımcı da bulunmaktadır. Bunun yanında, bazı katılımcılar akran etkileşimlerinin kendi üstün potansiyellerinden dolayı yardımlaşma temelinde ilerlediğini belirtmiştir. Bir katılımcı kendisini dışlanmış hissettiğini ifade ederken, bir başka katılımcı ise akranlarıyla olan ilişki ve etkileşimini güven temelinde değerlendirmiştir. Bu tema ve kodlara ait katılımcı alıntılarından bazıları aşağıda sunulmuştur:

Kendi okulumdaki arkadaşlarımla ilişkilerimi düşünüyorum. Hmmm arkadaşlarım beni kendilerinden üstün görüyorlar. Ama bilmiyorlar ki onlar da çok çalışsalar benim gibi olabilirler. (Kız, 10 yaş, genel yetenek alanı)

Bazı arkadaşlarım derste öğretmene benden için 'öğretmenim bunu liseye gönderin' diyerek dalga geçiyorlar. Çok sinirleniyorum. (Erkek, 10 yaş, genel yetenek alanı)

Okulda dersteyken arkadaşlarım bana 'sen zaten BİLSEM'e gidiyorsun her şeyi bilirsin' diyebiliyorlar. Onların yüzünden ben kendimi dışlanmış hissediyorum. (Erkek, 13 yaş, genel yetenek alanı)

Arkadaşlarım sürekli yardım istiyorlar, benden resmen yararlanıyorlar. Bu beni çok yoruyor. Hem kendi derslerimle hem de onlarla ilgilenmek zorunda kalıyorum. Ne yapacağımı bilmiyorum. (Kız, 9 yaş, genel yetenek alanı)

Öğretmen İlişkisi Teması

Öğretmen ilişkisi temasına ait kodlar; (a) *ayrıcalık görmeme*, (b) *yüksek beklenti*, (c) *önemsenme*, (d) *farklılığın vurgulanması* ve (e) *güven duyma* şeklinde oluşturulmuştur.

Özel yetenekli öğrenciler öğretmenlerinin kendilerine herhangi bir ayrıcalık göstermediğini belirtmişlerdir. Diğer bir deyişle, katılımcılar özel yetenekli oldukları için okul içerisinde özellikle öğretmenlerinden farklı bir yaklaşım görmemişlerdir. Bunun yanında bir katılımcı, okulda farklılığının vurgulandığını ifade etmiştir. Başka bir katılımcı ise kendisinden yüksek beklentinin olduğunu dile getirmiştir. Okulda önemsendiğini algılayan ve kendisine güvenildiğini düşünen birer katılımcının bulunduğu belirlenmiştir. Bu tema ve kodlara ilişkin bazı alıntılara aşağıda yer verilmiştir:

Okulumdaki öğretmenlerim öğrencileri arasında asla ayırım yapmıyor. Beni de diğerleri gibi görüyor. Bu bence olması gereken bir şey. (Kız, 11 yaş, genel yetenek alanı)

Aslında diğer öğrencilerden farklı tutmuyor beni öğretmenler. Ama bazen beklentiyi çok yukarıda tutabiliyorlar. Bu da beni baskı altında hissettiriyor. (Erkek, 14yaş, genel yetenek alanı)

Öğretmenim parmak kaldırdığımda genellikle beni seçmiyor. Hep diğer arkadaşlarımı seçiyor. Neden böyle yaptığını anlıyorum. Benim doğru cevap vereceğimi bildiği için aslında diğerlerine şans veriyor diyebilirim. (Erkek, 10 yaş, genel yetenek alanı)

Okulda öğretmenim bana çok iyi ve farklı davranıyor. Sanki beni herkesten çok seviyormuş gibi. Bunu hissettiriyor. (Kız, 9 yaş, müzik alanı)

Aile Ortamı Teması

Aile Ortamı temasına ait kodlar; (a) *yüksek beklenti*, (b) *sağlıklı ilişki*, (c) *mükemmeliyetçi*, (d) *eleştiri* ve (e) *güven duyma* şeklinde oluşturulmuştur.

Katılımcılar arasında ebeveynleri tarafından yüksek beklentiye maruz kaldığını ifade edenlerin sayısı fazladır. Bunun yanında, mükemmeliyetçi bir tutuma sahip olan ailelerin olduğu da saptanmıştır. Ayrıca, bir katılımcı ailesinin kendisine sürekli eleştirel bir şekilde yaklaştığını dile getirmiştir. Öte yandan, aile ortamını olumlu yönde algılayan katılımcılar da bulunmaktadır. Bu katılımcılar ailesiyle sağlıklı bir ilişkiye sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca bir katılımcı ailesinin kendisine duyduğu güveni vurgulamıştır. Bu katılımcılara ilişkin bazı alıntılara aşağıda yer verilmiştir:

BİLSEM'i kazanmak ailemle ilişkiyi hem iyi hem kötü etkiledi. Mesela misafirliğe gidince beni BİLSEM'e gidiyor diye tanıtıyorlar. Bu beni mutlu ediyor ama aynı zamanda utanıyorum. Soru falan çözemediğimde 'sen nasıl özel yeteneklisin?' diye beni eleştiriyorlar.

BİLSEM'e giden çocuk böyle yapar mı diyorlar. Ben de çok sinirleniyorum. (Erkek, 10 yaş, genel yetenek alanı)

Ailemin benden beklentisi her zaman çok yüksek. Düşük notlar aldığımda bana çok kızıyorlar ve motivasyonum sifıra iniyor. (Erkek, 13 yaş, genel yetenek alanı)

Özel yetenekliyim diye bazı şeyleri daha rahat başaracağımı düşünüyorlar. Bana güvendikleri için çok fazla yardım etmiyorlar. Bu aslında benim için hayatı daha zor hale getiriyor. (Erkek, 12 yaş, genel yetenek alanı/resim alanı)

Bir şey başardığımda veya iyi bir şey yaptığımda hoşlarına gidiyor, 'aferin benim kızıma' diyorlar. 'Sınavlarda zaten iyi yapacaksın' diyorlar. (Kız, 12 yaş, genel yetenek alanı)

Tartışma

Özel yetenekli öğrencilerin ruh sağlığının incelendiği bu araştırmada, özel yetenek tanılama sürecinden sonraki yaşantılara odaklanılmıştır. Özel yetenek tanılmasına sahip olmanın bu çocuklarda gündelik yaşamı, duyguları, deneyimleri ve sosyal ilişkileri nasıl etkilediği belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca tüm bu yaşantılar olumlu (lütuf) ve olumsuz (ceza) perspektiften değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda beş ana tema ortaya çıkmıştır: “Benlik Değeri”, “Yaşam Algısı”, “Akran Etkileşimi”, “Öğretmen İlişkisi” ve “Aile Ortamı”. Tüm bu temalar aşağıda tartışılmıştır.

Tema 1. Özel Yetenekli Çocukların Benlik Değeri

Özel yetenekli çocukların benlik değerinin genel olarak olumlu bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Bu çocukların kendilerini çoğunlukla farklı, özel, başarılı ve mutlu olarak algıladıkları belirlenmiştir. Bunun yanında katılımcılar kendilerini ayrıcalıklı ve özgüvenli algılama eğilimindedirler. Bu, özel çocukların olumlu bir benlik değerine ve olumlu duygulara sahip olmaları onların potansiyellerini kullanabilmeleri açısından önemli görülmektedir. Nitekim, özel yetenekli öğrencilerin yüksek potansiyelli becerilerini aktif şekilde kullanabilmeleri için ruhsal açıdan sağlıklı olmaları gerekmektedir (Tohum ve Tortop, 2018). Bu konu farklı bir bakış açısından da değerlendirilebilmektedir. Ruhsal sağlığı, potansiyelini kullanma üzerindeki etkisine ek olarak, potansiyelini aktif şekilde kullanan çocukların olumlu duygularının artmasına da katkı sağlayabilmektedir. Literatür incelendiğinde bu görüşü destekleyen çalışmaların olduğu fark edilmiştir. Örneğin, bir araştırmada, özel yetenekli öğrencilerin araştırma, düşünme, strateji kullanma, değerlendirme ve akranla iş birlikçi öğrenme becerilerini kullandıkça psikolojik ve duygusal iyi oluş düzeylerinin arttığı saptanmıştır (Söner ve diğerleri, 2024). Ayrıca, özel yetenekli çocukların benlik değerinin olumlu olması onların psikolojik sağlamlığını da arttırmaktadır (Yörük-Topuz ve Cihangir-

Çankaya, 2022). Bunun yanında, özel yetenekli ergenlerde algılanan yetkinliğin psikolojik iyi oluşu olumlu yönde etkilediği bulunmuştur (Gönültaş ve Karataş, 2023). Tüm bunlar, özel yetenekli öğrencilerde benlik değerinin ruhsal sağlığını ve potansiyeli aktif kullanma düzeyini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Ayrıca, yurtiçi alan yazında özel yeteneklilerde benlik saygısı ile ilgili herhangi bir nitel araştırmaya rastlanmamaktadır (Anlatan, 2023). Mevcut araştırmanın özel yetenekli çocukların benlik saygısı ile ilgili nitel bulgulara ulaşması alan yazına katkı sunması açısından önemli görülmektedir.

Tema 2. Özel Yetenekli Çocukların Yaşam Algısı

Özel yetenekli çocukların yaşam algılarına ilişkin elde edilen nitel bulgular, yaşam algısının olumlu ve olumsuz bir görünüme sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgularda, çocukların yaşamlarında ilgi ve değer gördükleri, eğlenceli yaşantılar deneyimledikleri ve hayatı yeni şeyler öğrenme süreci olarak algıladıkları görülmektedir. Bunlar, özel yetenekli olmanın yaşama dair olumlu yönleri ve kazançları olarak kabul edilebilmektedir. Özel yetenekli çocukların ilgi duydukları ve yetenekli oldukları alanlarda (örn. resim, müzik ve genel yetenek) vakit geçirip faaliyette bulundukça yaşama dair olumlu algıları olması, öngörülebilir bir sonuçtur. Bu sayede hem BİLSEM’de hem de kendi okulunda özel yetenekli olduğu için ilgi ve değer görmeleri olasıdır. Ayrıca BİLSEM’deki ders, atölye ve etkinliklerin akademik kaygı taşımak yerine eğlenceli ve zenginleştirilmiş içerikle donatılmış olması, onların yaşamı eğlenceli algılamalarına katkı sunuyor olabilmektedir. Ancak, bu çocuklar BİLSEM’de aldıkları eğitimin uzun sürmesi nedeniyle gündelik yaşamlarında istedikleri faaliyetler için vakit bulamadıklarını, zaman sorunu yaşadıklarını ve kendilerini yorgun ve uykusuz hissettiklerini dile getirmişlerdir. Bunlar ise özel yetenekli olmanın mevcut sistem içerisinde olumsuz sayılabilecek yönleri olarak değerlendirilebilmektedir. Alan yazın incelendiğinde, mevcut bulgularla tutarlı araştırma sonuçlarına rastlanmaktadır. Altun ve Yazıcı (2018b) özel yetenekli çocukların çok sayıda aktiviteye katılıyor olmasının çeşitli sorunlar yaşanmasına neden olabileceğini belirtmişlerdir. Ek olarak, özel yetenekli öğrencilerin bilim ve sanat merkezlerinde aldıkları eğitim sayesinde huzurlu hissettikleri, ancak aşırı yoruldukları için bu eğitimi bir vakit kaybı olarak gördükleri bulunmuştur (Epçaçan ve Oral, 2019). Benzer şekilde, özel yetenekli çocukların BİLSEM’de eğlenceli vakit geçirdikleri; ancak uykusuzluk, yorgunluk ve zaman sorunları yaşadıkları belirtilmiştir (Bahçeci ve Epçaçan, 2020). Mevcut araştırma bulgusu ve alan yazındaki tutarlı bulgular birlikte değerlendirildiğinde, özel yetenekli çocukların özel yetenek tanılama sürecinden sonraki yaşamlarının olumlu ve olumsuz yönden çeşitli açılardan etkilendiği sonucuna varılabilmektedir.

Tema 3. Özel Yetenekli Çocukların Akran Etkileşimi

Gelişimsel dönem özellikleri nedeniyle özel yetenekli çocukların akran ilişkilerinin kritik bir öneme sahip olduğu söylenebilmektedir. Nitekim bu yaş grubunda sosyalleşme; duygu, düşünce, davranış, tutum ve beklentiler ile ilişkili olan önemli bir beceridir (Ş. Şahin ve Özçelik, 2016). Ayrıca, özel yetenekli çocukların arkadaş ilişkileri kurma ve sürdürme konusunda sorun yaşayabilecekleri belirtilmektedir (N. M. Robinson, 2008). Bunun yanında, bu çocukların kendilerini akranlarıyla kıyaslama eğilimine, başarısız ve yetersiz olduklarına ilişkin algılara ve ciddi düzeyde psikolojik kırılganlığa sahip oldukları dikkat çekmektedir (Bayrı ve Özdemir, 2022). Alan yazın ile benzer şekilde mevcut araştırmada, özel yetenekli öğrencilerin akran etkileşimlerinin yoğun olarak olumsuz bir yapıda olduğu görülmüştür. Bunun yanında, özel yetenekli çocuklar, sahip oldukları yüksek potansiyelden dolayı dışlandıklarını, arkadaşları tarafından yardımlaşma aracı olarak görüldüklerini ve onlarla alay edildiğini belirtmişlerdir. Akbüber ve diğerleri (2019) tarafından yapılan bir araştırmada, özel yetenekli çocukların arkadaş ilişkilerinde kendilerini tam anlamıyla ifade edemedikleri, arkadaşları tarafından anlaşılmadıkları, hatta onlar tarafından dışlandıkları ve kendileri istemediği halde örnek gösterildikleri için akranlarıyla aralarında mesafe oluşmasından yakındıkları bulunmuştur. Olumlu akran etkileşiminden bahseden tek katılımcı ise akran ilişkilerinin güven temelinde ilerlediğini belirtmiştir. Mevcut bulgulardan hareketle, bu öğrencilerin kendi potansiyeline yakın özel yetenekli öğrencilerle birlikte olduğu BİLSEM’de daha aktif, etkili ve verimli olabilecekleri yorumu yapılabilmektedir. Hatta bilim ve sanat merkezlerinin ek eğitim ve atölye merkezi olma rolünden çıkarılarak normal örgün eğitim veren ilkokul-ortaokul-lise formunda bir okul kimliğine geçirilmesi düşünülebilmektedir. Böylece bu öğrenciler, kendi özellikleriyle uyumlu akranlarıyla ortak bir akademik ortamda ve bilimsel hedefler doğrultusunda daha adaptif bir sosyal ve duygusal gelişim gösterebilmektedirler. Alan yazın incelendiğinde, bu görüşü ve mevcut araştırma bulgularını destekleyen çalışmaların bulunduğu görülmektedir. Normal eğitim veren okullardaki sınıf ortamında bir öğrencinin farklı özelliklere ve yüksek potansiyele sahip olması, onunla kurulan etkileşimi olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Özel yetenekli olmak bir öğrenci için avantaj gibi görünse de bu durum sınıf ortamında dezavantaja dönüşebilmektedir (Ünal ve Sak, 2020). Benzer şekilde, özel yetenekli çocukların kendi okullarında sıklıkla zorbalığa maruz kaldıkları, akranları tarafından kıskanıldıklarını algıladıkları ve bu sorunlarla baş edemedikleri belirlenmiştir (Bayar ve diğerleri, 2024). İlgili alan yazın ve mevcut bulgular göz önüne alındığında, özel yetenekli çocukların akran ilişki ve etkileşimi bağlamında risk grubunda olduğu söylenebilmektedir.

Tema 4. Özel Yetenekli Çocukların Öğretmen İlişkisi

Özel yetenekli çocukların öğretmenleriyle çoğunlukla olumlu bir ilişkiye sahip oldukları belirlenmiştir. Bu çocuklar, öğretmenleri tarafından rahatsız olacakları biçimde ayrıcalık görmediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğrenciler öğretmenleri tarafından önemsendiklerini, yeteneklerinin farkında olduğunu ve kendilerine güvenildiğini belirtmişlerdir. Olumsuz bir durumdan bahseden tek bir katılımcı ise öğretmeninden yüksek bir beklenti algıladığını belirtmiştir. Bu temaya göre, özel yetenekli çocukların büyük çoğunluğunun öğretmenlerine yönelik olumlu tutumları bulunduğu görülmektedir. Alan yazındaki bir araştırmada, özel yetenekli öğrencilerin önemli gereksinimlerinin başında, farklılıklarına ilişkin anlayış ve saygı geldiği belirlenmiştir (Altun ve Yazıcı, 2020). Mevcut araştırmadaki ilgili temaya bakıldığında, bu öğrencilerin öğretmenlerinden saygı, güven ve anlayış algıladıkları ifade edilebilmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin öğretmenleriyle yapılan araştırmada ise öğretmenlerin bu öğrencilere yönelik olumlu tutumlar sergiledikleri görülmüştür (Sağlam ve Polat, 2020). Benzer başka bir araştırmada ise öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilere ilişkin metaforik algıları incelenmiş ve emek, yıldız, güneş, benzersiz, idol, gökyüzü, dağ ve rehberlik gibi olumlu algılar ortaya çıkmıştır. Alan yazındaki özel yetenekli öğrenci ile öğretmen ilişkilerinin incelendiği araştırmalar ve mevcut araştırma teması birlikte değerlendirildiğinde, özel yetenekli çocukların öğretmenleriyle olumlu ilişkilere sahip oldukları sonucuna ulaşılabilmektedir.

Tema 5. Özel Yetenekli Çocukların Aile Ortamı

Özel yetenekli çocukların aile ortamlarına ilişkin yapılan incelemede, olumlu ve olumsuz süreçlerin bir arada bulunduğu görülmüştür. Bu çocuklar; ebeveynlerinden yüksek beklentiler algıladıklarını, ebeveynlerinin mükemmeliyetçi tutuma sahip olduklarını ve onlara eleştirel bir yaklaşımda bulunduklarını dile getirmişlerdir. Ebeveynlerinden büyük bir beklenti ve mükemmeliyetçi bir tutum algılayan ve sıklıkla eleştirilen özel yetenekli çocukların ruhsal anlamda olumsuz yönde etkilenmeleri olasıdır. Alan yazın incelendiğinde bu çocukların aile üyelerinden yüksek beklentiler algıladıkları için baskı altında hissettikleri belirlenmiştir (Akbüber ve diğerleri, 2019). Ayrıca bu çocukların mükemmeliyetçilik, başarısızlık korkusu, aşırı hassasiyet, sorunlu ilişkiler, otoriteye uymama ve uyum sorunu yaşadıkları görülmektedir (Ağaya ve diğerleri, 2023; Altun ve Yazıcı, 2018a). Bu durumda, özel yetenekli çocukların aile ilişkileri onların ruh sağlığı açısından önemli bir koruyucu faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Nitekim bu çocukların sağlıklı sosyal, duygusal ve akademik gelişimlerinin desteklenmesi için ebeveynlerinin rolü önemlidir (Kaymakçı ve Aybar, 2023; Webb, 1994). Ebeveynleri ilgi alanları, yetenekleri ve istekleriyle ilgilenmediği takdirde, özel yetenekli çocukların sosyal

ilişkilerde uyumsuzluk yaşadıkları görülmektedir (N. M. Robinson, 2008). Diğer taraftan, mevcut araştırmada bazı özel yetenekli çocukların aile içerisinde sağlıklı ve güvenli bir ilişkiye sahip oldukları bulunmuştur. Bu baz alınarak bu çocukların olumlu ruhsal sağlığa ve sağlıklı bir gelişim sürecine sahip olmaları beklenmektedir. Bu görüş ve bulguyu destekler nitelikte, Yörük-Topuz ve Cihangir-Çankaya (2022), ailesiyle samimi ve içten ilişki algılayan özel yetenekli özerk çocukların sorunlar karşısında daha aktif ve işlevsel çözüm yollarına sahip olacaklarını ifade etmişlerdir.

Sınırlılıklar ve Gelecek Araştırmalar

Bu araştırma, Orta Karadeniz Bölgesinde bulunan bir BİLSEM’de öğrenim gören özel yetenekli öğrenciler ile sınırlıdır. Ayrıca, bu çalışma nitel desende yürütüldüğünden özel yetenekli öğrencilerin ruhsal durumlarına ilişkin bir genellemede yapılamamaktadır. Bu bağlamda, farklı bölgelerdeki özel yetenekli öğrencilerin incelenmesi ve yüksek sayıda katılımcıyı içeren bir örneklem grubu ile nicel ve karma desende araştırmalar yürütülmesi önerilmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin ruhsal sağlığını olumsuz yönde etkileyen faktörlerin (örn. yüksek beklenti, mükemmeliyetçilik, zaman bulamama, yorgunluk ve akran zorbalığı) derinlemesine inceleneceği farklı nitel çalışmalar da planlanabilmektedir. Ek olarak, bu araştırmada özel yetenekli olmanın ruhsal sağlık üzerindeki etkisi, özel yetenekli çocukların deneyimleri aracılığıyla incelenmiştir. Gelecekteki araştırmalar özel eğitimin diğer paydaşlarını da (örn. aile, öğretmen ve okul yöneticileri) çalışma grubuna dâhil edilmesi önerilmektedir.

Mevcut çalışma bulguları göz önüne alındığında, özel yetenekli öğrenciler ile temas kuran okul yöneticilerine, okul psikolojik danışmanlarına, öğretmenlere ve velilere bu çocukların karşılaşabileceği güçlükler hakkında bilgilendirici eğitimler düzenlenmesi önem arz etmektedir. Okul psikolojik danışmanları ise özel yetenekli öğrencileri risk grubunda değerlendirerek bu öğrencilere yönelik önleyici, geliştirici ve iyileştirici müdahaleler planlamasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte, bu müdahalelerin uzun süreli etkililiğinin inceleneceği boylamsal araştırmalar da yürütülebilmesi önerilmektedir.

Sonuç

Bu araştırmada özel yetenekli çocukların ruh sağlığı; benlik değeri, yaşam algısı ve sosyal ilişkiler bağlamında değerlendirilmiştir. Sonuç olarak bu çocukların özel yetenekli olmaya ilişkin olumlu ve olumsuz birçok algı ve deneyime sahip olduğu görülmüştür. Bu algı ve deneyimlerden hareketle, özel yetenekli olmanın çocukların ruh sağlığını olumlu ve olumsuz yönden etkileyebilecek bir potansiyele sahip olduğu söylenebilmektedir. Buradaki kritik

noktanın özel yetenekli çocukların aile ilişkisi, öğretmen ilişkisi, sosyal yaşam deneyimleri ve zaman yönetimiyle ilgili olduğu ifade edilebilmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin benlik değerinin genel olarak olumlu olduğu belirlenmiştir. Bu öğrenciler kendilerini özel, farklı, başarılı, mutlu, özgüvenli ve ayrıcalıklı olarak algılamaktadır. Bunun yanında yaşama dair çeşitli görüşlerinin olduğu dikkat çekmektedir. Bu çocuklar ilgi ve değer gördükleri, eğlenceli bir yaşam sürdükleri ve yeni şeyler öğrendikleri için mutlu olduklarını belirtmişlerdir. Bu çocukların ruh sağlığının olumlu bir yönde geliştiği söylenebilmektedir. Öte yandan, bu çocuklar özel yetenekli oldukları için aldıkları özel eğitim nedeniyle, kendilerine ve ailelerine vakit ayıramamaktan şikâyetçidirler. Ayrıca, kendilerini sürekli yorgun ve uykusuz hissettiklerini söyleyen özel yetenekli çocuklar da bulunmaktadır. Bu çocukların akranlarıyla olan ilişkilerinde de dinamik bir yapı söz konusudur. Örneğin, akranlarının kendilerini alt-üst şeklinde algıladığını söyleyen öğrenciler bulunmaktadır. Ayrıca özel yetenekli olduğu için arkadaşlarının kendisiyle alay ettiğini ifade eden ve kendisini dışlanmış hissedenden öğrenciler de vardır. Benzer şekilde, katılımcılar arkadaşlarının kendisinden sürekli yardım istediğini ve bu nedenle rahatsız olduğunu dile getirmişlerdir. Bu deneyimler ise özel yetenekli çocukların ruh sağlığını olumsuz etkileyen etmenler olarak değerlendirilebilmektedir. Okul yaşantısına bakıldığında, katılımcıların çoğu ayrıcalık görmediğini ifade ederken bazıları kendilerinden yüksek beklentilere sahip olan öğretmenlerin bulunduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanında, bazı özel yetenekli çocuklar okulda farklılığının vurgulandığını ve kendisine güvenildiğini söylemişlerdir. Bu çocukların aile ortamına ilişkin deneyimlerinin ise genellikle olumsuz olduğu dikkat çekmiştir. Özel yetenekli çocuklar, ailelerinin beklentilerinin yüksek olduğunu ve mükemmeliyetçi ve eleştirel bir tutum sergilediklerini dile getirmişlerdir. Öte yandan, ailesiyle sağlıklı bir ilişkiye sahip olan ve ailesinin kendisine güvendiğini düşünen özel yetenekli çocuklar da bulunmaktadır. Bu araştırma bulguları göz önüne alınarak özel yetenekli öğrencilerin ruh sağlıklarının sanıldığı kadar olumlu olmayabileceği sonucuna ulaşılabilmektedir. Özel yetenekli olmak her ne kadar birçok avantajı beraberinde getirse de bazı olumsuz deneyimlere de neden olabilmektedir. Özetle bu araştırma kapsamında, özel yetenekli olmanın ruh sağlığına tamamen olumlu veya tamamen olumsuz bir etkiye neden olamayacak kadar karmaşık bir süreç olduğu sonucuna ulaşılabilmektedir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı:

Çalışma tek yazarlıdır ve yazar çalışmanın tüm aşamalarını bireysel olarak yürüttüğünü beyan etmiştir.

Çıkar Çatışması Beyanı:

Çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansal Destek Beyanı:

Yazar bu çalışma için finansal destek alınmadığını beyan etmiştir.

Etik Kurul Onayı:

Bu çalışma, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu tarafından 17.03.2024 tarihinde 01-51 sayılı karar ile onaylanmıştır.

Kaynakça

- Ağaya, A., Akçayır, İ. ve Çitil, M. (2023). Özel yetenekli öğrencilerin BİLSEM’lerde sergiledikleri davranış problemleri ve yapılan rehberlik ve psikolojik danışma çalışmaları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (56), 384-409. <https://doi.org/10.53444/deubefd.1169782>
- Akbüber, B. A., Erdik, E., Güney, H., Gaye Çimşitoğlu, G. ve Akbüber, C. (2019). Bilim ve Sanat Merkezleri’nde özel yetenekli öğrencilerin sorunlarının değerlendirilmesinde bir yöntem önerisi “Özel yetenekli çocuk çalıştayı”. *Journal of Gifted Education and Creativity*, 6(1), 22-39.
- Alexopoulou, A., Batsou, A. ve Drigas, A. (2019). Resilience and academic underachievement in gifted students: Causes, consequences and strategic methods of prevention and intervention. *International Journal of Online & Biomedical Engineering*, 15(14), 78-86. <https://doi.org/10.3991/ijoe.v15i14.11251>
- Allwood, C. M. (2012). The distinction between qualitative and quantitative research methods is problematic. *Quality & Quantity: International Journal of Methodology*, 46(5), 1417-1429. <https://doi.org/10.1007/s11135-011-9455-8>
- Altun, F. ve Yazıcı, H. (2018a). Üstün yetenekli öğrencilerin psikolojik danışma yaşantıları: Ölçek uyarlama ve kesitsel tarama çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(1), 173-200.
- Altun, F. ve Yazıcı, H. (2018b). Türkiye’deki üstün yetenekli öğrencilerin psikolojik danışma ve rehberlik ihtiyaçları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 19(2), 355-378. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.339056>
- Altun, F. ve Yazıcı, H. (2020). Rehber öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilere sunulan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri ile ilgili görüşleri. *Mavi Atlas*, 8(1), 81-106. <https://doi.org/10.18795/gumusmaviatlas.685650>
- Anlatan, M. (2023). Türkiye’de özel yeteneklilerle yapılan çalışmalarda benlik algısı. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 21-52. <https://doi.org/10.30855/gies.2023.09.01.002>
- American Psychological Association (2018). *APA dictionary of psychology*. <https://dictionary.apa.org/school-counseling>
- Bahçeci, F. ve Epçaçan, U. (2020). Özel yetenekli öğrenciler için bir bilmece: Birden fazla eğitim kurumunda olmak. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(17), 23-38.
- Barnham, C. (2015). Quantitative and qualitative research: Perceptual foundations. *International Journal of Market Research*, 57(6), 837-854. <https://doi.org/10.2501/IJMR-2015-070>
- Bayar, S., Sak, U. ve Öpengin, E. (2024). Özel yetenekli öğrencilerin zorbalık deneyimleri. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 13(1), 148-159. <https://doi.org/10.30703/cije.1301935>
- Bayrı, H. ve Özdemir, H. P. (2022). Özel yetenekli öğrencilerin duygusal tepkisellik, öz-yeterlik ve psikolojik kırılganlık düzeylerinin incelenmesi: Bir karma yöntem çalışması. *Electronic Journal of Social Sciences*, 21(81), 1-20. <https://doi.org/10.17755/esosder.878181>
- Bedur, S., Bilgiç, N. ve Taşlıdere, E. (2015). Özel (üstün) yetenekli öğrencilere sunulan destek eğitim hizmetlerinin değerlendirilmesi. *HAYEF Journal of Education*, 12(1), 159-175.
- Bostan, T., Bostan, A. ve Farsak, Ş. (2021). Özel yetenekli öğrencilerin yaşam doyumu ve öz duyarlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Atlas Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(6), 83-111.
- Braun, V. ve Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp0630a>

- Clarke, V. ve Braun, V. (2013). Teaching thematic analysis: Overcoming challenges and developing strategies for effective learning. *The Psychologist*, 26(2), 120-123.
- Çarıkçı, K., Meral, H., Berkil, S., Çahşır, A., Önala, L. ve Arslan, Ö. (2024). Nitel araştırmalarda tematik analiz. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*, 10(37), 127-140. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10509707>
- Castleberry, A. ve Nolen, A. (2018). Thematic analysis of qualitative research data: Is it as easy as it sounds? *Currents in Pharmacy Teaching and Learning*, 10(6), 807-815. <https://doi.org/10.1016/j.cptl.2018.03.019>
- Demirtepe-Saygılı, D. (2021). Refleksivite ve etkileşim açılarından nitel araştırmacı olmanın fırsatları ve zorlukları. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 8(1), 1-16. <https://doi.org/10.31682/ayna.779041>
- Devecchi, C., Rose, R. ve Shevlin, M. (2014). Education and the capabilities of children with special needs. İçinde C. S. Hart, M. Biggeri ve B. Babic (Edl.), *Agency and participation in childhood and youth* (ss. 145-162). Bloomsbury Publishing
- Doğan, Ü. ve Duruğa, M. (2021). Özel yetenekli öğrencilerin psikolojik danışmana ilişkin algılarının incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 92-103. <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.2021.168>
- Epçaçan, U. ve Oral, B. (2019). Özel yetenekli öğrencilerin BİLSEM'deki öğretim uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 139-166.
- Foley-Nicpon, M. ve Assouline, S. G. (2020). High ability students with coexisting disabilities: Implications for school psychological practice. *Psychology in the Schools*, 57(10), 1615-1626. <https://doi.org/10.1002/pits.22342>
- Frey, J. R. (2019). Assessment for special education: Diagnosis and placement. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 683(1), 149-161. <https://doi.org/10.1177/0002716219841352>
- Gallagher, J. J. (2008). Psychology, psychologists, and gifted students. İçinde S. I. Pfeifer (Ed.), *Handbook of giftedness in children psychoeducational theory, research, and best practices* (ss. 1-13). Springer.
- Gönültaş, O. ve Karataş, Z. (2023). Özel yetenekli ergenlerde psikolojik iyi oluş ile algılanan sosyal yetkinlik arasındaki ilişki. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(2), 516-533. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.1054947>
- Güçyeter, Ş. (2018). Rehber öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilerin eğitimleri, sosyal duygusal özellikleri ve rehberlik gereksinimlerine ilişkin farkındalıkları. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(1), 225-246.
- Heller, K. A. ve Schofield, N. J. (2008). Identification and nurturing the gifted from an international perspective. İçinde S. I. Pfeifer (Ed.), *Handbook of giftedness in children psychoeducational theory, research, and best practices* (ss. 93-115). Springer.
- Kaymakçı, G. ve Aybar, M. A. (2023). Özel yetenekli öğrencilerin duygusal tepkisellik, öz-yeterlik ve psikolojik kırılganlıklarının incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (57), 2153-2175. <https://doi.org/10.53444/deubefd.1328900>
- Kurnaz, A. ve Ekici, S. (2020). BİLSEM tanılama sürecinde kullanılan zekâ testlerinin psikolojik danışmanların ve bilsem öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Çocuk ve Medeniyet*, 5(10), 365-399. <https://doi.org/10.47646/CMD.2020.177>
- Long, M., Wood, C., Littleton, K., Passenger, T. ve Sheehy, K. (2011). *The psychology of education*. Routledge.

- Mehrad, A. ve Zangeneh, M. H. T. (2019). Comparison between qualitative and quantitative research approaches: Social sciences. *International Journal For Research In Educational Studies*, 5(7), 1-7. <https://doi.org/10.53555/es.v5i7.998>
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=24736veMevzuatTur=7veMevzuatTertip=5>
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2019). T.C. Millî eğitim bakanlığı bilim ve sanat merkezleri yönergesi. <https://orgm.meb.gov.tr/>
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2020). Millî eğitim bakanlığı rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yönetmeliği. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=34760veMevzuatTur=7veMevzuatTertip=5>
- Mullet, D. R. ve Rinn, A. N. (2015). Giftedness and ADHD: Identification, misdiagnosis, and dual diagnosis. *Roeper Review*, 37(4), 195-207. <http://dx.doi.org/10.1080/02783193.2015.1077910>
- National Association for Gifted Children. (2024a). What is giftedness? <https://www.nagc.org/page/what-is-giftedness>
- National Association for Gifted Children. (2024b). Increasing equity in gifted education programs and services. <https://www.nagc.org/equity>
- Palaganas, E. C., Sanchez, M. C., Molintas, M. P. ve Caricativo, R. D. (2017). Reflexivity in qualitative research: A journey of learning. *The Qualitative Report*, 22(2), 426-438. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2017.2552>
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research ve evaluation methods: Integrating theory and practice*. SAGE Publications.
- Profanter, A. (2009). Facing the challenges of children and youth with special abilities and needs on the fringes of Omani society. *Children and Youth Services Review*, 31(1), 8-15. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2008.05.003>
- Robinson, A. ve Clinkenbeard, P. R. (2008). History of giftedness: Perspectives from the past presage modern scholarship. İçinde S. I. Pfeifer (Ed.), *Handbook of giftedness in children psychoeducational theory, research, and best practices* (ss. 13-33). Springer.
- Robinson, N. M. (2008). The social world of gifted children and youth. İçinde S. I. Pfeifer (Ed.), *Handbook of giftedness in children psychoeducational theory, research, and best practices* (ss. 33-53). Springer.
- Sağlam, A. ve Polat, İ. (2020). Özel yetenekli öğrencilerin sınıf ortamındaki davranışlarına yönelik öğretmenlerin görüşleri. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (24), 473-494.
- Sak, U. (2013). *Üstün zekâlılar özellikleri tanımlamaları eğitimleri*. Vize Yayıncılık.
- Sin, S. (2010). Considerations of quality in phenomenographic research. *International Journal of Qualitative Methods*, 9(4), 305-319. <https://doi.org/10.1177/160940691000900401>
- Söner, O., Gökçül, R., Gültekin, F., Yıldız, İ., Özmen, R. ve Kara, M. (2024). Kendi kendine öğrenme ustalığı: Özel yetenekli öğrencilerin duygusal ve psikolojik iyi oluşunu iyileştiren yol. *Sosyal Sağlık Dergisi*, 4(1), 63-81.
- Suyitno, S., Winarto, W., Sulistiana, D. ve Supriyono, S. (2024). Gifted students: Analysis among psychological problems, social, and emotional well-being. *Edelweiss Applied Science and Technology*, 8(5), 1302-1310. <https://doi.org/10.55214/25768484.v8i5.1833>

- Şahin, H. ve Zorlu, A. (2022). Türkiye’de özel yetenekli bireyleri tanılama süreci ve tanılamada kullanılan yöntemler. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(233), 863-885. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.788454>
- Şahin, Ş. ve Özçelik, Ç. Ç. (2016). Ergenlik dönemi ve sosyalleşme. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 5(1), 42-49.
- Tohum, M. ve Tortop, H. S. (2018). Üstün/özel yetenekli çocuklarda mutluluk. *Journal of Gifted Education and Creativity*, 5(2), 90-99.
- Ünal, N. E. ve Sak, U. (2020). Sıra dışı olanlar: Özel yetenekli yalnız ergenler. *Çocuk ve Medeniyet*, 5(10), 281-296. <https://doi.org/10.47646/CMD.2020.214>
- Webb, J. T. (1994). *Nurturing social emotional development of gifted children*. ERIC Publications.
- Yıldırım, Ö. ve Kılıçaslan-Çelikkol, A. (2024). Özel yetenekli öğrencilerin psikolojik sağlamlık, öz-yeterlik ve algılanan sosyal destek düzeylerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 25(2), 127-140. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.1195044>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınevi.
- Yörük-Topuz, İ. ve Cihangir-Çankaya, Z. (2022). Özel yetenekli öğrencilerin psikolojik sağlamlığının yordayıcıları: Benlik saygısı, akran ilişkileri ve ebeveyn tutumları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 23(2), 271-294. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.742426>

A Thematic Analysis Research on the Mental Health of Gifted Children: Is Giftedness Diagnosis a Blessing or a Punishment?

Summary

It is very important to examine the mental health and psychological problems of gifted students as these children are more sensitive to some developmental difficulties compared to their peers (Bayrı & Özdemir, 2022) and are more likely to experience social and emotional problems (Webb, 1994). Gifted children may experience learning and processing problems in environments that require adaptation and intervention. In addition, these children need social and emotional support and guidance (NAGC, 2024a). These individuals are unusual and different. For this reason, they are treated with admiration and surprise by other individuals. This unusual situation is not accepted by social norms, and gifted individuals begin to experience problems (Sak, 2013). This study aims to explore the mental health of gifted children through emotions, thoughts, and experiences. This study was designed in a qualitative research design. Participants in the study group were selected using the criterion sampling method. The selection criterion was defined as a diagnosis of giftedness.

In this study, the mental health of gifted children was examined in the context of self-esteem, life perception, and social relationships. As a result, it was found that these children had many positive and negative perceptions and experiences regarding being gifted. Based on these perceptions and experiences, it can be said that being gifted has various factors that can positively and negatively affect children's mental health. In this context, the family relationship, teacher relationship, social life experiences, and time management of gifted children are important factors. It was determined that the self-esteem of gifted students is positive. These students perceive themselves as special, different, successful, happy, self-confident, and privileged. In addition, it is noteworthy that they have various perceptions about life. These children stated that they perceive interest and value, live a fun life, and are happy because they learn new things. It can be said that the mental health of these children develops positively. But they also complain that the extra training leaves them with little time for themselves and their families. There are also gifted children who say that they constantly feel tired and sleepless. There is also a dynamic structure in the relationships of these children with their peers. Accordingly, there are students who say that their peers perceive them as having different ranks. There are gifted students who say that their friends make fun of them and feel excluded. In addition, there are students who say that their friends constantly ask them for help and that they feel uncomfortable because of this. These experiences can be evaluated as factors that negatively affect the mental health of gifted children. When the school experiences of these children are examined, it is determined that they mostly do not perceive

any privilege. However, there is also a participant who states that there are teachers who have high expectations for them. In addition, some gifted children said that their differences are emphasized at school and that teachers trust them. It is noteworthy that the experiences of these children regarding the family environment are generally negative. Gifted children stated that their families have high expectations and have a perfectionist and critical attitude. However, there are also gifted children who have a healthy relationship with their families and think that their families trust them. Thanks to this research, it can be stated that the mental health of gifted students may not be as positive as it is thought to be. Although being gifted has many advantages, it can also cause some negative experiences. In summary, it can be concluded that being gifted cannot have a completely positive or completely negative effect on the mental health of children in the present research.